

Tisztelt Olvasó!

Tisztelt Olvasó!

Nagyüzem az Egyesületi Irodán. Eddig mintegy 4000 kérelem érkezett hozzánk, amelyek feldolgozása jelenleg is folyik. Nagyon sok gondunk ered a pontatlanságból, de főként a rossz informáltságból, az információhiányból. A legtöbb problémát a fajtakérdés jelenti. Nagyon sokan kérik a támogatást a holstein-fríz fajtára is. Az 1973/2004 EK rendelet XV. melléklete szerint **holstein-frízre nem igényelhető támogatás**. És még akkor sem, ha azt magyartarka, vagy húshasznú fajtával termékenyítették!

Az újságunkban megtalálják a **K5600** -as nyomtatványt, amely az Anyatehéntartás támogatás - 2005 Támogatási Kérelem - Főlap a legfeljebb 120.000 kg tejkvótával rendelkező termelők részére, valamint a **K5602** Betétlap. A nyomtatványokat (Főlap és Betétlap) pontosan töltsék ki és várják az Egyesület képviselőjének jelentkezését, aki a szemlét megtartja és a jogosult állatokra a betétlapon megadja az igazolást.

A 120.000 kg tejkvótánál többel rendelkező termelők, a K5601 számú nyomtatványon kérhetik a támogatást. Ezt a lapot az Egyesületi Irodából küldjük el azoknak a termelőknek, akik ezt tőlünk kérik.

Füller Imre
gyvezeti igazgató, MTE

TARTALOMJEGYZÉK

Bikabemutató Szombathelyen	4
Anyatehén-tartás támogatás	6
Tenyésztési aktualitások	7
Vértes Gábor, Köröstarcsa	8
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság	9
XII. Alföldi Állattenyésztési Napok, Hódmezővásárhely	10
A küllem-munkacsoport ülése Olaszországban	12
A tejtermelés technikai kérdései	14
Emlékezők	16
Forgalmazható magyartarka tenyészbikák árjegyzéke	18

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/450-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: <http://www.magyartarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/450-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 5.000 példányban

RÆcz KÆroly eln k, MTE

F ller Imre gyvezeti igazgat , MTE

BIKABEMUTATÓ SZOMBATHELYEN

Az Országos Mesterséges Termékenyítő Részvénytársaság és a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete hagyományaihoz híven 2005. június 16-án tartotta az OMT Rt. Szombathelyi Állomásán magyartarka tenyészbika bemutatóját. A regisztráció után Kímás Ákos MVH osztályvezetője a 28/ 2005. (IV. 1.) számú FVM rendeletről, annak várható módosításairól és a termelők referencia zsír mennyiség kiszámításának módjáról beszélt.

A rendelet kapcsán több - sok gazdaságot érintő - tény került szóba. Anyatehén-tartás támogatást a rendelet szerint csak az a gazdaság igényelhet, akinek kevesebb, mint 120.000 kg/év tejkvóta mennyisége. A módosítás tervezet úgy született meg, hogy azok a tenyészetek, akiknek hús és tejhasznosítású állományuk egyaránt van, igényelhesék a hús-hasznosítású állományuk után az anyatehén-tartás támogatást. E témakörben a "Mit kell tenni, ha az anyatehén-tartás támogatást igénybe szeretné venni?" című cikkünk részletesen foglalkozik. A következő sokakat érintő kérdés a hízottbika-tartás támogatás, mely a 2005. évben a vágóhidak Európai Unió minősítését is előírta. A meghízalt állatok levágására elfogadott vágóhidak száma így több mint felére csökkent. Mindkét kérdésben Egyesületünk a többi tenyésztőszervezettel és a HUMOSZ-szal együtt kezdeményezte a rendelet módosítását. Mindkét esetben sikerült eredményt elérni, melyet az FVM honlapján már olvashatnak is, és talán mire az újságunk megjelenik, már a Közlönyben is megjelenik a módosítás. Néhányan jelezték, hogy a területalapú támogatás igénylésekor a K0051 nyomtatványon elfeledkeztek nyilatkozni arról, hogy az extenzifikációs támogatást igénybe kívánják venni. Ezt - osztályvezető úr előadásában elhangzottak szerint - 2005. július 31-ig pótolhatják úgy, hogy a területileg illetékes MVH-hoz (ahova a kérelmüket benyújtották) egy levélben kérik a hiánypótlást. A kérelmező levélben tüntessék fel nevüket, regisztrációs

számukat is. Természetesen a fent említett módosítások nem csak a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének egyedüli érdeme, hanem minden olyan szervezetnek, aki az ész érvek meghallgatása és elfogadása után támogatta a kezdeményezést.

Osztályvezető úr előadását sokan kísérték figyelemmel a teremben, és a kihangosítás révén a parkban is.

Ilyen nagy létszámú érdeklődő még nem volt Szombathelyen tenyészbika bemutatón. Vendégeink érkeztek Vieselburgból és Gleisdorfból is. A két mesterséges állomással több éve igen jól működő kapcsolatot sikerült kiépíteni.

Az előadás és a kérdésekre adott válasz után következett a bikabemutató. Először az elmúlt időszakban központi sajtó teljesítmény vizsgálatot zárt, ivadék-vizsgálatban elindított, egyesületi tulajdonú 9 fiatal bika versenye következett. A show bíróját dr. Karl Bauer úr volt a Gleisdorfi Mesterséges Állomás igazgatója.

Az I. díjat a 18638 Ménesbirtok Dália Radnab nyerte. A bika tenyésztője Ménesbirtok Rt. Mezőhegyes egy gleisdorfi harangot vehette át dr. Bauer úrtól.

A II. díjat a 18636 Jáki Dani Kamps kapta, tenyésztője: Ráczné Gyalog Stefánia Szombathely, míg a verseny III. díjasa a 18030 Bonyhádi Cipó Bonsai ET lett. A jutalmuk egy-egy serleg. Mindhárom nyertesnek dr. Zándoki Béla az OMT Rt. vezérigazgatója 10 adag Refrén Zitat spermát adott át.

A fiatal bikák bemutatása és bírálata után következtek a szombathelyi állomáson tartott osztrák tulajdonú apaállatok legszebb egyedei. Először a Rorb nevű wieselburgi bikát mutattuk be, amely Romel / Horb kombinációból született. Mindkét őst használtuk mi is bika-előállításra. Ezt követte két gleisdorfi bika. Herodot már rendelkezik ausztriai tenyészértékkel, amely nagyon figyelemreméltó. Tejben 123, húsban 103, fitnessben pedig 108-as tenyészértéket produkált. Különösen tejfehérje termelésben jeleskedik. A másik gleisdorfi társa imponáns küllemével hívta fel magára a figyelmet. Randy / Malf kombináció, szintén nálunk is ismert és használt ősök.

Őket követték a várományos magyar bikák, amelyek bemutatása során arra törekedtünk, hogy az elmúlt években használt vonalak, illetve a bika-előállító te-

nyészetek egy-egy jeles képviselőjét mutatassuk be.

A 18031 Bonyhádi Cimbora Rumba ET az első embrió átültetésből született magyartarka tenyészbika. Származása alapján nagy ígéret. A 17509 Ménesbirtok Bendegúz Rabatt féltestvérei kiváló küllemű és termelésű tehenek. A 16890 Ménesbirtok Arató Gebál első-sorban húsformáival hívta fel magára a figyelmet. A 17337 Kocséri Aréna Lotarry és a 17368 Kocséri Amur Humlang olyan vonalakból származnak, amelyek a kiváló kocséri genetikát is be-számítva tejtermelésben és küllemben is jeleskedhetnek.

A 17045 Teveli Arthúr Samurai apja a legnagyobb tejmennyiséget örökítő bika az utóbbi években használt apák közül, nagyapja, Malf pedig a tej beltartalom javításban jeleskedik.

Ezután már olyan bikák következtek, amelyek rendelkeznek legalább hús tenyésztéssel. Közülük legfiatalabb a 16930 Bonyhádi Acél Horwart. Impozáns megjelenésű, rámás tenyészbika. Hústenyésztéské 120, de 46%-os ismételhetősége még nem teszi lehetővé forgalmazását.

A következő, a 16699 Teveli Zselic Horst már forgalmazható 111-es hús tenyésztéskével. Apja révén a vonal húsban jeleskedik, hiszen féltestvére, Verecs is a 114-es értéke alapján forgalmazható. Kínálatunkban sok értékes hús-bika szerepel. Több, genetikailag szarvatlan apaállatot is kínálunk vevőinknek. A hizlalt fiaik teljesítménye alapján számolt hús tenyészték szerint a 105-ös értéket elért bikákat javasoljuk forgalmazásra. A választási súlyból számolt SV% pedig akkor kedvező, ha 100 fölötti. Ez alapján ajánljuk a 13951 Német, a 14588 Rába, a 15791 Tavas, a 15792 Totem, a 16242 Váscs, a 16528 Zsenge, a 17076 Astória, a 17077 Alfa és a 17369 Áfium nevű bikákat, amelyek mind szarvatlan és más-más vonalba tartozó tenyészállatok.

Szintén még csak a hús tenyésztéské alapján forgalmazható a 21-es számmal bemutatott 16456 Kocséri Zsombor Hucki. Féltestvérei közül Zömök húsban, míg Vajda tejben jeleskedik. Mindháromnak rámás, nagy méretű utódai vannak.

A következőként felvezetett 16423

Bonyhádi Vince Stramy ahhoz a fiatal generációhoz tartozik, amelyek jelentősen javítják lányaik tejtermelését. Vince nagyapja az a Zitat, amelynek több fia (Refrén, Pálkás) már évek óta tartja magas tenyésztékét.

A szintén jó megjelenésű 15985 Ménesbirtok Vihar Spiro a másik jeles tagja ennek a generációnak. Húseredménye és küllemi tulajdonságai is átlag felettiek. A sperma kínálatunkban szereplő féltestvére, Varázs pedig tejfehérje százaléklában javító, amely egyik lehetősége a tej átlagár emelésének.

Őt követte a bemutatón a 15671 Bonyhádi Takarékos Stark, amelynek szintén a legnagyobb erőssége a fehérje beltartalom javítás, igaz a szép külleme és az egyéb tenyésztéskéi sem lebecsülendők. Nagyapja, Renner az elmúlt évtized legjobb tenyészbika előállító apa volt.

Takarékos után az a 15672 Jáki Tekegő Husaldo következett, amely a legmagasabb KTI-vel rendelkező magyar tenyésztésű tenyészbika. Különösen kiemelkedő tejtermelés és szomatikus sejtszám örökítő értéke. Féltestvérei, Vagy és Vidám hasonlóan magas tenyésztékűek. Vidám hús- és tögy örökítése kimagasló.

Végül, de nem utolsósorban a 16113 Bonyhádi Vallomás Lehel került bemutatásra. Apja és nagyapja is magyar tenyésztésű bika. Ő maga a magyar bikák közül a legmagasabb tejtermelését örökíti +1092 kg-mal. Hús tenyésztéské is a legnagyobb, 50%-os ismételhetőség mellett 123. Tetszetős megjelenésének, ma-

gas tenyésztékének köszönhetően a bemutatón résztvevő nagy számú szakmai közönség a nap legszebb bikájának választotta Vallomást. Tenyésztője a bonyhádi Pannónia Mg. Rt. egy díszes vázát és 10 adag Refrén Zitat spermát vehetett át. Az egyébként is megérdemelt szépségdíjat az teszi még értékesebbé, hogy Vallomás igazán a magyar tenyésztés eredménye. Tehát a magyartarka tenyésztők megbecsülik és értékelik saját eredményeiket, így joggal várják el másoktól is, főként a magyar fogyasztóktól, hogy elsősorban termékeink vásárlása révén becsüljenek meg és részesítsék előnyben a magyar tenyésztőtársadalom munkáját. A bemutatón résztvevők kedvezményesen vásárolhattak spermát. Legértékesebb bikáink mellett a 14427 Rex és a 14590 Rácz került be az akcióba. Rex évek óta a legjobb küllemet örökítő bika, jó beltartalom mellett. Rácz pedig izmoltságban, tögyben és szomatikus sejtszám örökítésben vezeti a magyar listát.

A bemutató végén az OMT Rt. nevében dr. Zándoki Béla vezérigazgató úr megköszönte, az idei közgyűlésen leköszönt elnök asszonynak, Tóth Róznak a fáradhatatlan munkáját, mellyel az Egyesület és az OMT Rt. közti jó kapcsolatot ápolta. Rácz Károly elnök úr pedig az OMT Rt-nek adott át egy serleget, megemlékezve a sikeres bemutatóról és megköszönve az együttműködést.

Úgy véljük megérte Szombathelyre látogatni, hiszen komoly szakmai, erkölcsi és anyagi haszna volt a rendezvénynek.

Filler Imre gyvezeti igazgató, MTE

MIT KELL TENNI, HA AZ ANYATEHÉN-TARTÁS TÁMOGATÁST IGÉNYBE SZERETNÉ VENNI?

A 28/2005 FVM rendelet módosítását követően jelenik meg a 2005. évi MVH Közlemény, amely tartalmazza a támogatási kérelmet és a gazdatájékoztatót, amelyben a támogatás megszerzéséhez szükséges valamennyi feltétel szerepelni fog. A támogatás igénybevételének előfeltételéről és a Tenyésztői Szervezetek igazolás kiadásának módjáról pedig szintén a rendelet módosítást követően fog megjelenni egy FVM Közlemény.

A Közlemények megjelenésig, a Gazdatájékoztató információi:

Anyatehenenként 130,21 € de legfeljebb 31.248 Ft támogatás vehető igénybe. Az anyatehén támogatás kritériumai:

- A rendelet szerint a gazdaság 120.000 kg/év-nél kevesebb tej kvótával rendelkezik. A rendelkezés az a pontja, kérszűnkre módosítás alatt áll, melyre a hivatalos válaszlevelet is megkaptuk. A 120.000 kg feletti tejkvótával rendelkező gazdaságok esetében a támogatási kérelemben feltüntetett állatokat a tejtermelést nem folytató tenyészetben kell tartani, és vállalni kell, hogy azokat a továbbiakban tejtermelésre nem hasznosítja, valamint a kérelemben feltüntetett állatai 2004. április 1-jétől nem állnak tejtermelési ellenőrzés alatt. Így a módosítás lehetőséget teremt mindkét hasznosítási típust tartó tenyészeteknek is a támogatás igénybevételére.
- Jelen rendelet szerint a kérelem beadásának napján legalább 8 hónapos nőivarú állat anyatehén támogatásban részesülhet.
- A támogatott állat nem tartozik a tejelő fajták közé (holstein-fríz, jersey, stb.) Támogatásra jogosult az eljárási rend szerint az az állat amelyben legalább 50 % húshasznú vagy magyartarka vérványad van.
- a támogatható minimális létszám három egyed.
- 6 hónapos tartási kötelezettség a kérelembeadás napjától.
- Szakszerű az apaállt használat, (magyartarka vagy húshasznú bikával ter-

mékenyítve, vagy természetes fedeztetés esetén a bika központi lajstromszámmal rendelkezik.)

- ENAR rendelet szerinti jelölés
- A fajta legyen az ENAR-ba bejelentve. (ha nem önálló tenyészet, kérje az ENAR felelős állatorvost!)

Az igénylési folyamat lépései:

1. A tenyésztő győződjön meg róla, hogy a marhalevélen szerepel-e az állat fajtája. Amennyiben igen, és az megfelelő, tovább léphet.

Ha nem szerepel a marhalevélen a fajta megjelölés, forduljon az ENAR felelős állatorvosához és kérje a 2011-es nyomtatványon a fajta bejelentését vagy a módosítást. Önálló tenyészet esetén a módosítást a kapcsolattartó kérheti.

2. Töltse ki az igazolást kérő lapot és küldje el a tenyésztői szervezetnek, hogy az tudja, hogy Önnek ellenőrzést kell tartania és a rendelkezésben előírtak szerint igazolnia kell a fajta megfelelőségét és a szakszerű apaállt használatot. Egy tenyésztői szervezettől kérje csak az igazolást, lehetőleg attól, amelyik fajtából a legtöbb van az állományában.

Az igazolást kiadók tenyésztői szervezetek:

Limousin Tenyésztői Egyesület
1134 Budapest, Lőportár u. 16.

Magyar Hereford, Angus, Galloway Tenyésztői Egyesület
7400 Kaposvár, Dénesmajor 2.

Magyar Charolais Tenyésztői Egyesület
3525 Miskolc, Vologda u. 3.

Magyar Szarvasmarha Tenyésztői Egyesület
1134 Budapest, Lőportár u. 16.

Magyartarka Tenyésztői Egyesület
7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3.

Fehér-Kék Belga Szarvasmarha Tenyésztői Egyesület
2053 Herceghalom, Gesztenyés u. 1.

3. A tenyésztői szervezetek a kérelem beérkezése után ellenőrzik az adatbázisban a

beérkező adatokat. A nem egyesületi tagoknak kiállítják a kérelemben szereplő állatok után egyéb állattenyésztési szolgáltatás címen a 2000.- Ft + Áfa (15%) számlát, melyet egy befizetési csekk kíséretében elküldenek a gazdának.

4. A gazdát megbízó levéllel rendelkező kollégáink fogják a helyszínen ellenőrizni. Az ellenőrzés előtt felveszik a kapcsolatot a gazdával, időpontot egyeztetnek, majd a helyszíni szemle során kéri felmutatni a tagoknál a tagdíj befizetéséről szóló csekkszelvényt, a nem tagoknál a számlával megkapott, befizetéséről szóló csekkszelvényt. Elvégzik az ellenőrzést és egy két példányos jegyzőkönyvet készítenek az ellenőrzésről.

5. Az MVH hivatalosan kibocsátott nyomtatványán (5602 Támogatási kérelem) megadják az igazolást. (Ez a nyomtatvány még nem jelent meg. Amikor hivatalosan is megjelenik akkor tudjuk megkezdni a helyszíni szemlét. A nyomtatvány letölthető lesz az MVH www.mvh.gov.hu és a Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete - www.magartarka.hu honlapjáról.

Az igényléssel ne késlekedjenek, mielőbb adják be a kérelmet, hogy maradjon idő az ellenőrzésekre.

Fajta kérdések:

Támogatás a rendelet szerint nem adható tejelő fajtára. A keresztezettre igen. Tehát ha valaki egy holstein-fríz x magyartarka vagy húshasznú keresztezett állattal rendelkezik a támogatást kérheti. Amennyiben az állat egyértelműen tejelő fekete-fehér tarka és holstein jegyeket mutat a támogatást ne is igényeljük.

Ha látszik az állaton, hogy "keverék" és a benne lévő vehem magyartarka, vagy húshasznú jár a támogatás.

A rendelet módosítás szerint az MVH megyei központhoz 2005. július 15. és 2005. augusztus 15. közötti időpontban kell az igénylést postán eljuttatni.

Amennyiben kérdésük van az ügygel kapcsolatosan keressék a tenyésztői szervezeteket.

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK 2005/2

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta eltelt egy év első pozitív jelei talán a magyar húsmarha-tenyésztés helyzetében mutatkoznak. Ez részben az ágazat támogatási struktúrájának, viszonylag alacsony beruházási költségeinek, és a kedvező értékesítési lehetőségeknek köszönhető. Kielégíthetetlennek tűnő kereslet mutatkozik mind a kis súlyú hízóalapanyag, mind pedig a végsúlyra hizlalt bika iránt. A jó minőségű (R3, vagy annál jobb vágóhídi minősítésű) vágóbika ára napjainkra meghaladta a négy száz forintos kilogrammonkénti árat. Ennek köszönhetően az elmúlt évben - de különösen az idei év első felében - rendkívül nagy kereslet mutatkozott tenyésztőink körében mind a származási igazolással ellátott tenyészüsző, mind a természetes fedeztetésre alkalmas tenyészbika iránt. Míg a kettőshasznú tenyészállatokra kiadott származási igazolások száma valamelyest csökkent, addig a húshasznú tenyészüszőkre kiadott igazolások száma 112 volt, ami lényegesen meghaladta az elmúlt évi 73 darabot. Az IBR mentesítés előrehaladtával egyre több tenyészret már csak négyesmentes tenyészállatot vásárolhat, ezekből azonban sajnos még keveset kínálnak eladásra.

A hús-termelésellenőrzött állományok létszáma és teljesítménye évről-évre emelkedik. Az év elején huszonegy tenyészretben, 3346 termelésellenőrzött tehénnel rendelkezünk, míg fél év elteltével harmincnégyre emelkedett az ellenőrzött tenyészretetek száma, a tehénlétszám pedig elérte a négyezret. A 2004-es esztendőben a tisztavérű állományokban 404 napos két ellés közti idővel, 66,2 % induló tehénlétszámmra jutó borjúszaporulatot regisztráltunk, míg a legjobb tenyészretetekben ez az arány meghaladta a 85 %-ot. Az első elléskori életkor átlagosan 31,8 hónap. A 205 napra korrigált választási tömeg az üszők esetében 232,8 kg, míg a bikáknál 251,8 kg volt a fajtatiszta borjak esetében. Ezzel a magyartarka a hazai körülmények között fölveszi a ver-

senyt bármely más nagytestű húsmarha fajtával. A keresztezett állományok választási adatai ettől némileg elmaradnak (203,2 kg az üszők és 231,5 kg a bikák esetében), ami elsősorban a kistestű keresztezési partnerfajtnak tudható be, valamint annak, ahogy a keresztezett állományokat tartó tenyészretetek az üszöket lényegesen korábban vették tenyésztésbe, az első elléskori életkor az ő esetükben 24,6 hónap volt. Ez is felhívja a figyelmet arra, hogy a magyartarka közepesen korán érő fajta, az üszők első termékenyítésével érdemes megvárni a 17-18 hónapos életkort, valamint a 400 kilogrammot meghaladó élősúlyt. Ez meg egyezik a kettőshasznú tenyészretetekben szerzett tapasztalatokkal is, hiszen a kis tömegű, túl korán tenyésztésbe vett tehenek nem csak a legelő gulyában vannak hátrányban, de a nagy mennyiségű tejtermeléssel járó igénybevétel is jobban megviseli őket, és ez kihat a további laktációikra is.

Rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik a húshasznú tenyészretikák iránt is. Az elmúlt évben természetes fedeztetésre huszonegy apaállatot értékesítettek a bikaelőállító tenyészretetek, de a kereslet ennél lényegesen nagyobb lett volna. Az Üzemi Sajátteljesítmény Vizsgálatba (ÜSTV) állított borjak 205 napos választási tömege 278 kg volt, ami huszonhét (!) kilogrammal haladta meg a kortársak átlagát. Az STV százhusz napos hízlalási időszaka alatt a bikák 1587 g/nap tömeggyarapodásra voltak képesek, ami rendkívül jónak mondható, ha figyelembe vesszük, hogy az üzemek a hízlalást tömegtakarmányra alapozva végzik, melölözve azokat a kiváló minőségű hízóbika tápokot, amelyek a szombathelyi Központi Sajátteljesítmény Vizsgáló (KSTV) Állomáson álló bikákat 1800 gramm fölötti tömeggyarapodásra teszik képessé. Több, ötszáz feletti tehénlétszámmal rendelkező termelésellenőrzött tenyészretünk van már, de a pedigrével rendelkező tenyészállatok felára, és az azok iránt mu-

tatózó kereslet egyre több 50-100 tehénnel rendelkező tenyésztőt győz meg a teljesítményvizsgálat fontosságáról, hiszen a két ősi sort igazolni tudó tenyészüszőért 15-20 %-os felárat kap a tenyésztő a kommersz állományból származó állathoz képest. Külön örömeinkre szolgál, hogy ezekkel a tenyészretetekkel egyre gyakrabban találkozhatunk a kiállításokon is, sőt az elmúlt év őszén a Pannon Állattenyésztési Napok ötszázezer forintos pénzjutalommal járó nagydíját is egy ötven tehénnel kevesebbel rendelkező tenyészret nyerte el.

Természetesen az élet nem állt meg a magyartarka tenyésztés egyéb területein sem. Az idei évben is elindultak a tavaszi ivadékteljesítmény vizsgálatok (ITV). A májusi ciklusban öt bika indult a kettős (18427 Bonyhádi Csipet Kamps, 18030 Bonyhádi Cipó Bonsai ET (embrió transzfer), 18108 Kocséri Csendő Malhax, 18428 Gencsapáti Cinke Rex, 18429 Jáki Csóka Radnab) és három a húshasznú ITV-ben (18030 Bonyhádi Cipó Bonsai ET, Bonyhádi Csipet Kamps, 18429 Jáki Csóka Radnab). Mivel a kettőshasznú tenyészretetekből származó tenyészretikák és utódaik hasonló, vagy sok esetben jobb tömeggyarapodással rendelkeznek, mint a kifejezetten húshasznú, genetikailag szarvatlan apaállatok nagy reményeket fűzünk az előbbi kettőshasznú tenyészretetekből származó, mégis húsivadékvizsgálatban is indított tenyészretikák teljesítményéhez.

Megkezdődtek a bikanevelő szemlék is, ahol az elmúlt évekhez hasonlóan a legjobb teheneket párosítjuk a legkiválóbb magyar és import tenyészretikákkal. Ezen célpárosításokra az idei évben három osztrák tenyészretikát hoztunk be, amelyek teljesen új vérvonalat képviselnek. Ők a RENE (GZW: 131, MW: 125, FW: 114, FIT: 109), HERICH (GZW: 127, MW: 127, FW: 1102, FIT: 105) és WEIPORT (GZW: 127, MW: 130, FW: 104, FIT: 96).

Mivel a tejkvóta szabályozás miatt a

tenyészetek nem tudják növelni az értékesített éves tej mennyiségüket, sőt az ebben lévő tejszír mennyisége is behatárolt, a tejből származó árbevétel növelésének egyetlen módja a tejfehérje %, és az ezzel együtt eladott tejfehérje mennyiség növelése. Ennek érdekében a közeljövőben mind behozatalra, mind célpárosításra azokat a tenyészbikákat részesítjük előnyben, amelyek tejfehérje % tenyészértékük javító hatását.

Ezzel összhangban az Egyesület Szakbizottsága kezdeményezte a tejtenyészérték index (KTI) módosítását is. A KTI jelenlegi képlete csak a tej kg-,

zsír kg- és fehérje kg tenyészértékeket tartalmazta. Jelenleg folynak a tesztelések egy olyan képletnek, amely a fehérje százalékos figyelembe vételével nagyobb hangsúlyt fektet a fehérjetermelésre, ezzel előnyben részesítve a fehérje tartalmat javító apaállatokat.

A bikanevelő szemléken - a húshasznú vonalak bővítése céljából - a kiemelkedő húsformákat mutató kettőshasznú teheneket genetikailag szarvatlan, húshasznosítású magyar tenyészbikákkal párosítjuk (16528 Kocséri Zsenge Indianer, 17369 Nyögéri Áfium Topogó). Várakozásaink szerint az utódok egyesítik ma-

gukban a kettőshasznú egyedek kiváló tömeggyarapodását és borjúnevelő képességét, valamint a genetikailag szarvatlan húshasznú egyedek rendkívül jó húsformáit.

Mivel a magyar szimentáli populáció összetétele (egyszerre van jelen, és kereszteződik a fajta kettős- és húshasznú változata) Európa szerte csaknem egyedülálló, a magyar tenyésztésű, genetikailag szarvatlan húshasznú tenyészbikák iránt határainkon túlról is érdeklődés mutatkozik, sőt a Zsenge Indianernek születtek már utódai a Dél- Afrikai Köztársaságban is.

VÉRTES GÁBOR, KÖRÖSTARCSA

1987-ben két darab vemhes üszővel indult a gazdálkodásunk még a hajdú-bihar megyei Esztárban. 1989-ben költöztünk haza Köröstarcsára a hét tehénből álló állománnyal. Abban az időben a falu lakossága a sertéshízlalásra volt berendezkedve, így nem kis meglepetést okoztunk a tehéntartással. A faluban vásárolt házunk portáján építettünk először istállót. A talpon maradásunkhoz, azonban elengedhetetlen volt az állandó fejlődés és fejlesztés.

Ennek a fejlődésnek legfontosabb állomásaként 1998-ban a falu külterületén vásároltunk egy tanyát. A tanyát felújítottuk és a hozzá tartozó területen egy 50 férőhelyes kötött tartású istállót építettünk fel. A jószágtartást szarvasmarha tenyésztés váltotta föl, melyet a nagy hozamú holstein-frízekkel képeltünk el. Az elmúlt évek kiváló termelési eredményei bizonyítják jó irányban haladtunk.

Sajnos azonban a külső körülmények 2003-tól kezdve kedvezőtlenül alakultak. A tej felvásárlási ára csökkent, ami visszafogta, majd pedig megállította a fejlődésünket. A probléma megoldásaként végül fajtaváltást határoztunk el. Így vásároltunk és állítottunk be tíz darab magyartarka vemhes üszőt néhány hónappal ezelőtt Gencsapátiból. Az elgondolásunk az, hogy a magyartarka ugyan kevesebb

tejet termel a holstein-fríznel, de jóval kevesebb takarmány kiegészítőt is igényel. Tehát olcsóbban tudjuk a tejet megtermelni. A hiányzó tej mennyiséget, pedig nagyobb létszámmal tudjuk gazdaságosan pótolni! Eddigi termelési eredményeink igazolják az elképzeléseink helyességét. Tovább bővíti a bevételi forrásainkat és javítja gazdaságosságunkat a magyartarka fajta kimagasló hústermelő képessége is. A több jószágtól származó nagyobb mennyiségű szerves trágya a kötött földjeinkre is jótékony hatással van.

Ezen kívül fontos megemlíteni, hogy a Magyartarka Tenyésztők Egyesületé-

nek útmutatásai alapján a magyartarka teheneink közül kettő részt vett a hódmezővásárhelyi Alföldi Állattenyésztési Napok szakkiallításán, amelyen váratlan elismerésekben részesültünk. Az egyik tehénünk elnyerte a kettőshasznú tehén kategória 2. helyét és a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének különdíját. Ezen az eredményeken fellelkesülve szeretnénk felgyorsítani a fajtaváltás folyamatát. Ebben nagy segítségünkre van a tenyésztő egyesület, akikkel szoros együttműködést kívánunk fenntartani a jövőben is.

ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

Igazgatóságunkat 2002. március elején alapították, Őriszentpéteri székhellyel. Az erdők által szabdalta mezőgazdasági területeket, az agrárium szerkezetátalakulását követően, egyre kisebb mértékben hasznosítják. A régi gazdaemberek kihalóban vannak, újak nem lépnek a helyükbe. Az Őrség, rossz termőhelyi adottságai miatt, nem alkalmas az iparszerű növénytermesztésre, aki itt a mezőgazdálkodással szeretne boldogulni, annak állattartással kell foglalkoznia. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság (ÖNPI) működésének kezdetétől arra törekedett, hogy felépítsen egy gazdaságot, melyben bemutatathatóvá válik az extenzív állattartás, s az ahhoz tartozó gyepgazdálkodás, szántóföldi művelés. Ennek azért tulajdonítunk nagy jelentőséget, mivel az Őrségi gazdák idegenkednek az extenzív állattartástól, nem hisznek benne, hogy lehet azt jól és eredményesen végezni az Őrségi körülmények között.

Kezdeti lépéseként igyekeztünk megalapozni gazdaságunk műszaki és termőföldi hátterét. Pályázatok és szigorú pénzügyi gazdálkodás eredményeként sikerült mára teljes szálas-betakarító és talajművelő gépsort és a hozzá tartozó erőgépeket beállítanunk. Eddig 500 ha szántóterületet és gyepet vásároltunk, amelyek azonban 90 %-ban elhanyagolt gyepterületek és gazos, parlag szántók voltak.

NPI mezőgazdasági terület 2005-ben

művelési mód	terület (ha)
Legelő	105
Kaszáló	230
Takarmányfű telepítés	105
Gyeptelepítés	60
Összesen	500

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság klasszikus extenzív állattartást folytat, magyar tarka húsmarhát és magyar hidegvérű lovat (muraközi típust) tart. A muraközi lovakat génfenntartási céllal, a

típus megőrzése érdekében tartjuk, célunk egy 60 kancás ménes kialakítása.

Azért döntöttünk a hústípusú magyar tarka marha mellett (a magyar szürke ellenében), mivel a magyar tarka is tradicionális magyar fajta, piacképesebb, s jobban illik az Őrséghez.

Mivel nem állt rendelkezésre megfelelő állattartó telep, így hozzá kellett fogunk egy új telep felépítéséhez, ezt Őriszentpéteren kezdtük el. Három oldalról zárt istállókat építünk, melyekhez karámok csatlakoznak, a karámokhoz kezelő és válogatófolyosó. A telelési időszakban is van elegendő mozgási lehetősége az állománynak. Itatásukat fagymentes golyós itatóval oldjuk meg.

Állományunkat Nyőgéről (51 egyed) és Vasvárról (14 egyed) vásároltuk szűz üszöként, azóta vásárlással nem állt módunkban tovább növelni a létszámot.

A jászág tavasztól őszig a legelőn tartózkodik, szakaszolt legeltetést folytatunk, mobil villanypásztor-rendszerrel. Területeink nagyon széttagoltak (az 500 ha 61 parcellában található), ez némileg megnehezíti a jászág legeltetését. A legelőn a marhákat és a lovakat együtt tartjuk, ez nemcsak kedvezőbb gyephasznosítást, hanem szép látványt is nyújt. Az

itatás lajtos kocsiból történik (ezt önítatóssá szerkesztettük). A jászág vegetációs időszakban is kap szénát, a növendék üszők és a szoptató tehenek minimális abrak-kiegészítést kapnak, ásványanyag ellátásukat kevertetett nyalósóval egészítjük ki. Amíg lehet, kinn tartjuk őket a legelőn vagy kukoricatárlón, akkor hajtjuk be őket, ha "hátukon hozzák a havat". Kedvezőbbnek tartjuk a tenyészállatok természetesebb felnevelését, ami lassabb (két éves kori tenyésztésbevétele), de így az ellés idejére jól fejlett, rámás állatokat kapunk. Könnyebben ellenek, s a borjú felnevelése is kevésbé viseli meg őket. Első ellési szezonunk megerősítette a nézetünket. Természetes fedeztetést folytatunk, két tenyész bikával rendelkezünk. A termékenyítési idő május elejétől augusztus végéig tart. Az üszők, egy kivételével mind termékenyültek 2004-ben, 90 %-uk 60 nap alatt ellett le. Természetesen a későbbiekben mesterséges termékenyítést is fogunk alkalmazni, az arra kijelölt tehéncsoporttal.

Téli takarmányozásunk bázisát 2003-ban réti széna adta, ezt egészítettük ki kondíciótól függően abrakkal, az elmúlt évben készítettünk cukorcirok szilázst, ezt etettük mintegy 10 kg/egyed adag-

ban, plusz ad libitum réti szénát (természetesen kondíciótól függő abrak-kiegészítéssel). 2005-től az a tervünk az, hogy teljesen a kaszálókról származó termékkel (széna, szenázs) elégítsük ki állataink tömegtakarmány igényét.

Télen lehetőség adódik a különböző táplálóanyag-mennyiség igényű egyedek eltérő takarmányozására, ezért három csoportot hoztunk létre: ellés előtti, elléti és szoptató csoport. Ennek megfelelően csoportokban elletünk, ahol 2 hetet tölt az állat (ellés előtt és után egy-egy hét), utána kerül a szoptató csoportba. A borjaknak borjúúvodát készítünk, ahol kukoricadarát fogyaszthatnak.

Célunk egy 300 tehenes állomány kialakítása, ezt a létszámot vásárlásokkal és saját szaporulattal kívánjuk elérni. Az állományunkkal egyrészt az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő földterületet hasznosítjuk, másrészt támogatni kívánjuk a környékbeli gazdálkodókat. Ezt hízóállat kihelyezéssel, tenyészállat bizto-

sításával, szakmai segítségnyújtással tudjuk elérni. Az út azonban rögzös, a telep építése folyamatban van, ősszel vásárlással szeretnénk bővíteni állományunkat, az idei bikákból már a hízóállat kihelye-

zést is beindítjuk. Igyekezzünk azon elvárásnak megfelelni, hogy mintaszerű gazdálkodást folytassunk, ami joggal elvárható egy nemzeti park igazgatóságtól.

F. Imre gyvezeti igazgató, MTE

XII. ALFÖLDI ÁLLATTENYÉSZTÉSI NAPOK, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete immár 12. alkalommal szerepelt a Szent György napi kiállításon, Hódmezővásárhelyen. Mint eddig minden alkalommal, most is impozáns környezetben, bővülő kiállítási területtel rendezték meg a régió legnagyobb seregszemléjét 2005. április 22-24. között.

Ebben az évben két új momentumot vezettek be a szervezők. Az idei évtől egy-egy külföldi ország mezőgazdasága mutatkozik be a kiállításon. Az első meghívott ország Románia volt, aki miniszteri szinten képviseltette magát e rangos szakmai seregszemlén.

A másik újdonság, hogy az állattenyésztők nem csak a kiállítási kondícióban levő legszebb állataikat mutatták be, hanem a számukra legértékesebbeket, mint "Tenyésztésünk kincsei"-t is.

A magyarartarka fajtát a mezőhegyesi Ménesbirtok Részvénytársaság 1989 ja-

nuár 22-én született 10711 Horror apaságú tehene képviselte. A tehén eddigi élete során 13 borjút elletett 7 bikát és 6 üszőt. Jelenleg a 14. borjával vemhes. A tehén a magyarartarka elit törzskönyvbe bejegyzésre került. Életteljesítménye 4162 tejlő napon 84522 kg tej 3552,2 kg tejszír, 4,2% zsírtartalommal, 2961,9 kg tejfehérje, 3,5%-kal. A 10. laktációban termelte a legtöbb tejet: 8084 kg-ot, 363,9 kg tejszír, 4,5%-kal, 283,5 kg tejfehérje, 3,51% fehérjetartalommal. A hosszú hasznos életteljesítmény úgy gondolom a fajta igen előnyös tulajdonságaként ezzel, a kimagasló életteljesítményt mutató tehénnel is igazolható. A magyarartarka húshasznú változatát a derecskei Petőfi Mezőgazdasági Kft. tulajdonában levő tehénnel és borjával mutattuk be. Azért említem meg ezt a tenyészállatot itt, mivel odahaza az anyjával és a nagyanyjával jár a legelőre, természetesen mindig egy gyönyörű borjúval.

A kiállítás első napján került sor a kettős hasznosítású show-bírálatra. A bíró Ráczy Károly egyesületünk elnöke volt. Három kategóriában, szűz üsző, vemhes üsző, tehén, 4-4 tenyészállatot mutattunk be. Az állatok három tenyészetből érkeztek, a mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. két szűz üszőt, két vemhes üszőt és három tehenet, Vértesszőlő Köröstarcsai magán tenyésztő két tehenet, míg a hajdúbozsórményi Béke Agrárszövetkezet két szűz üszőt és két vemhes üszőt mutatott be. A kiállítás minden napján volt fajtabemutató, melyet, mint ezen a kiállításon mindig, nagy szakmai érdeklődés kísért. A fajtabemutatón bemutatásra került a húshasznosítású magyarartarkát képviselő anyatehén borjával, amely a derecskei Petőfi Mezőgazdasági Kft. tenyészetéből érkezett.

A kiállításon tagjaink összesen 15 gondosan előkészített állatot mutattak be.

D jazottak:

Szßz szí kateg ria:

1. helyezett: 101 katalógus számú Capi nevű egyed. apja: 17337 Kocséri Aréna Lotarry. Tenyésztő és tulajdonos: Mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. Mezőhegyes,
2. helyezett: 103 katalógus számú Jutka nevű egyed. apja: 17142 Hippo. Tenyésztő és tulajdonos: Béke Agrárszövetkezet Hajdúböszörmény,

Vemhes szí kateg riEban:

1. helyezett: 202 katalógus számú Berci nevű egyed. apja: 14427 Bonyhádi Rex Halling. Tenyésztő és tulajdonos: Mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. Mezőhegyes,
2. helyezett: 203 katalógus számú Sellő nevű egyed. apja: 13399 Makád Univari. Tenyésztő és tulajdonos: Mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. Mezőhegyes,

TehØn kateg riEban:

1. helyezett: 304 katalógus számú Didi nevű egyed. apja: 15160 Huck. Tenyésztő és tulajdonos: Mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. Mezőhegyes,
2. helyezett: 301 katalógus számú Marcsa nevű egyed. apja: 16456 Kocséri Zsombor Huck. Tenyésztő: Savaria Mg. Szöv. Gencsapáti Tulajdonos: Vértés Gábor magántenyésztő Köröstarcsa

A kiállítás nagydíját a mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. tenyészetéből származó, 304 katalógus számú tehén nyerte el.

K l nd jak:

1. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének különdíját PetØfi Mezőgazdasági Kft. kapta a bemutatott húshasznosítású borjas tehénéért. A díjat Rácz Károly az Egyesület elnöke adta át.
2. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének különdíját Vértés Gábor magántenyésztő kapta a legszebb tögyű tehénéért. A díjat Harmat Ákos tenyésztésvezető adta át.

3. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének különdíját a mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. kapta a "tenyésztésünk kincsei" kategóriában bemutatott 17 éves Anna nevű tehénért. A díjat Füller Imre ügyvezető igazgató adta át.

A kiállítás mindhárom napján sok érdeklődő fordult meg az Egyesület standján. Úgy gondolom az információáramlás a legfontosabb napjainkban és nem csak a legfontosabb, hanem az egyik legdrágább kincsünk is. Egy ilyen csodálatos kiállításon, amelyet regionális kiállításként hirdetnek meg, de úgy gondolom, mindenki tudja, hogy Magyarország egyik legjelentősebb kiállítása, sokat lehet tanulni. Tanulni a bemutatókon, az egymással történő beszélgetések során, az előadásokat hallgatva, megkérdezve azokat akik többet és jobban tudják nálunk az adott kérdésre a választ. Kellems időtöltés a családnak, minden tenyésztőnek.

Az elnökség is tárgyalta a kiállításról szóló ügyvezetői beszámolót, sokan részt is vettek a kiállításon és jól szervezett a fajtát jól bemutató sikeres rendezvénynek ítélte meg a XII. Alföldi Állattenyésztési Napokat.

Köszönet azoknak a tagjainknak, akik kiválóan előkészített állatokat hoztak a kiállításra és azoknak is, akik munkájukkal segítettek, hogy a standunkon mindig szolgálhassunk tenyésztőinknek hasznos és értékes információkkal.

FELHÍVÁS!!!

Tisztelt Szarvasmarha-tenyØsztik!

Felnött-, növendék- és hízómarhafelvásárlás, valamint értékesítési tanácsadás.

Telefonos információszolgáltatás az árakról, piaci lehetőségekről.
Háztól történő értékesítés szervezése Bács-Kiskun és Csongrád megye, de 10 állat felett az egész ország területén.

ÉrdeklØdni: Gárgyán István
Cím: 6411 Zsana,
Kossuth L. u. 1.
Telefon: 30/498 4054

Dr. Hóth Balázs szakbizottsági tag, MTE

A KÜLLEM-MUNKACSOPORT ÜLÉSE OLASZORSZÁGBAN

Az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének (EVF) Küllem-munkacsoportja szokásos éves összejövetelének ezúttal az észak-olaszországi festői szépségű kisváros Treviso adott otthont 2005. április 14-15. között. A hazai tenyésztőket Harmat Ákos tenyésztésvezető és Dr. Hóth Balázs szakbizottsági tag képviselték.

Az ülés a küllemi bírálati rendszer továbbfejlesztésének megvitatása köré csoportosult és olyan fontos témák kerültek napirendre, mint az ún. "hibalista" aktualizálása, az egyes küllemi bírálati tulajdonságok pontos definiálása, a 100 pontos rendszer bevezetésének a kérdése, valamint a küllemi bírálat kiterjesztése a többblaktációs tehenekre.

A programokban, láttnivalókban bővelkedő első nap programját az olasz tenyésztőszövetség (ANAPRI) részéről Dr. Hugo Valentin nyitotta meg, aki üdvözölte a tagországok delegáltjait és a vitailést megtisztelő Richard Pichler és Dr. Georg Röhrmoser urakat, az EVF elnökét és titkárát. Ezt követően a munkacsoport vezetője, Johann Tanzler megnyitotta az érdemi munkát, amelyet a tagországok hagyományos beszámolója követett.

Az ország értékelések tanulsága alapján megállapítható, hogy a tagországok komolyan veszik, és hatékonyan működtetik a küllemi bírálati rendszert, hiszen ez a fajta versenyképességének (konstitúció, tögyalakulás) egyik alapvető feltétele. A legnagyobb gondot - ismerve az európai tejágazat helyzetét - az aktív populáció csökkenése okozza, amely sok országban megnehezíti a tenyészbika-jelöltek ivadékvizsgálatát. Ismételten meg erősítésre került az a sokat hangoztatott tenyészcél, hogy a tejtermelés növelése mellett nem feledkezhetünk meg a hasznosanyag tartalom, a fitness-tulajdonságok és nem utolsósorban a hústermelő képesség javításáról sem, hiszen ez utóbbinak Európa számos országában - így hazánkban is - egyre nagyobb a gazdasági jelentősége. Nagy hangsúlyt kell

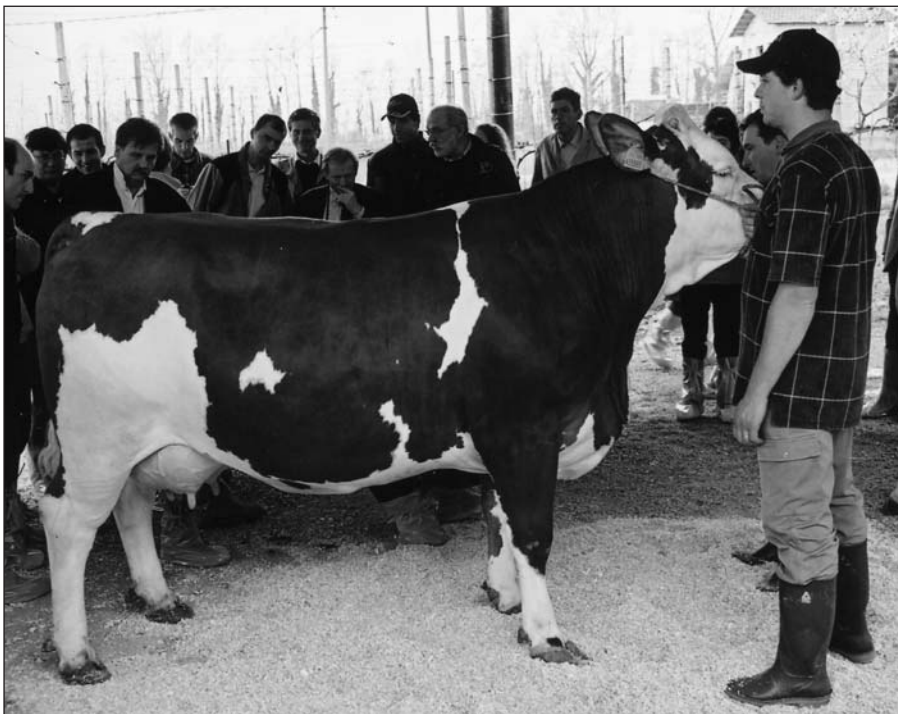
fektetnünk, továbbá a reprodukciós tulajdonságok, a tögyegészség, a fejhetőség, összességében tehát a hosszú hasznos élettartam javítására. Nem engedhető meg, hogy a tejtermelés javítására irányuló szelekció érdekében feláldozzuk az előzőekben tárgyalt ún. másodlagos értékmérő tulajdonságokat, hiszen a sokirányú hasznosíthatóság mellett ez a hegyitarka fajtakör legnagyobb erőssége a konkurens fajtákkal szemben.

A tehénállományok jobb tögyegészségi állapota érdekében javasolták a német és az osztrák szakemberek, hogy a hátulsó tögyfél magassága helyett, az elülső tögyfél illesztése kerüljön bírálatra. Javaslatukat azzal indokolták, hogy az utóbbi tulajdonság és a szomatikus sejt-szám között kifejezettebb összefüggést számítottak. A felvetés nem aratott osztatlan sikert a tagországok képviselőinek körében. A vita azzal zárult, hogy a javaslat tévők folytassák ez irányú fejlesztő munkájukat és egy év múlva ismételtén vitassuk meg az eredményeket.

Hasonlóan éles vitát váltott ki a 100

pontos bírálati rendszer bevezetése, amelyet több más tagországgal együtt mi sem támogattunk.

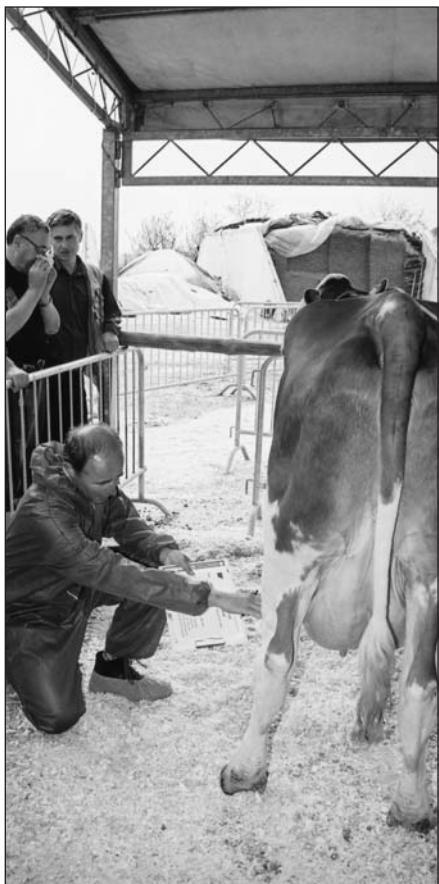
Harmat Ákos kollégám egy évvel ezelőtt lapunk oldalain számolt be a szomszédos Ausztriában megrendezett szemegyeztető küllemi bírálatról, ahol a német szakemberek felvetették a tehenek mozgásának bírálatát, az ún. Locomotion-tulajdonságcsoporthoz beépítését a hegyitarka küllemi bírálati rendszerébe. A felvetést azzal indokolták, hogy a mozgás-bírálaton keresztül hű képet kapunk az egyed szervezeti szilárdságáról, valamint lábszerkezetéről, amelyek összességében szoros összefüggésben állnak a hasznos élettartammal. Ennek ellenére a tagországok képviselői az idei évben is meglehetősen sok kifogást emeltek a Locomotion-tulajdonsággal kapcsolatban. Az erősen szubjektív elbíráláson túlmenően kifogásoltuk, hogy a jelzett tulajdonság bírálatát kötött tartásban nem megoldható, továbbá, hogy az állat mozgását a talajviszonyok, és a padozat állaga nagymértékben befolyásolja. A legna-

gyobb kérdőjel azonban a tulajdonság lineáris leírásával kapcsolatban körvonalazódott. A tagországok egybehangzóan a további kutatás-fejlesztési munkák foly-

tatása mellett érveltek a döntés, csak kidolgozott, kellő számú tesztfuttatás után alapozható meg szakmailag.

A hosszúra nyúló szakmai vitanap fáradalmait a lelkes szervezők kávészünettel igyekeztek orvosolni, majd buszra szálltunk, hogy eljussunk a program következő állomáshelyére a Renzo család sarmede-i tejtermelő gazdaságába, a szemegyeztető küllemi bírálat helyszínére.

A család 1962-ben kezdte el a tejelő szarvasmarha-tenyésztést hat borzderes tehénnel. Az első hegyitarka tehének 1974-ben érkeztek meg a gazdaságba és rá öt évre úgy döntöttek, hogy boldogulásukat, megélhetésüket az olasz tarka tenyésztésében látják. A 2000-es esztendő döntő fordulatot hozott a gazdaság életében, hiszen ekkor került átadásra a kötetlen rendszerű 40 férőhelyes pihenőbokszos tehénistálló és az ehhez kapcsolódó 2 x 4 állásos halszállás fejőház. A tehének takarmányozása monodiétás, silóku-korica szilázsra, fűszénázásra, abrakra és szénára alapozott. A komplett takarmánykeveréket (TMR) egy 7 m³-es keverő-kiosztó kocsival juttatják a tehének elé.

A tenyésztő igazodva az Olaszországban rendkívül kedvező tejfelvásárlási árakhoz egyértelműen a tejtermelés javításában látja a gazdaság fejlődését. Ezt

igazolják a 2004-es zárási adatok is, mely szerint a tehének átlagos laktációs tejtermelése 8 675 kg, 3,94% zsír- és 3,48% fehérjetartalom mellett. Az elegytej szomatikus sejtszáma 207 000. A tenyészcél elérése érdekében Franco Renzo az osztrák és olasz tenyészbikák mellett legnagyobb számban montbeliardi szaporítóanyagot használ, amely a küllemi tulajdonságok közül a jó tőgyalakulásban, a nagy rájáiban, ugyanakkor a gyengébben izmolt farban mutatkozik meg leginkább.

A Renzo család mintagazdaságának a festői szépségű Sarmede nevű üdülőfalú ad otthont. A tenyészet közvetlen közelében mindenhol csodálatos lakóházak, üdülők, rendezett udvarok, mindentől sugárzik a jó mód és a jólét. Kérdésünkre, hogy nem voltak-e problémái a szomszédokkal, illetve a falu előjáróival, határozottan azt válaszolta, hogy nem. Ez a falu érdeke is, hisz a friss tejen kívül, amelyet a falubeliek a gazdaságból naponta megvásárolnak, kultúrállapotban tartott környezetet biztosít az itt élőknek. Talán ezt a szemléletet kellene kis hazánkban is minél több embernek - beleértve a különböző hatóságokat is - magukévá tenniük, addig amíg nem késő!

A résztvevők a nap fáradalmait egy felejthetetlen hat fogásos vacsorával és kiváló helyi borkülönlegességekkel pihenhették ki. Szükség is volt rá, hiszen a következő nap is szemegyeztető bírálat és munkamegbeszélésekkel folytatódott. A délelőtti programot olasz hagyományokhoz hűen helyi ételkülönlegességeket felvonultató ebéd zárta.

Hasznos és felejthetetlen szűk két napot tölthettünk az ANAPRI munkatársainak jóvoltából Olaszországban, ahol rövid képet kaphattunk az ország fejlett hegyitarka tenyésztéséről és megismerkedhettünk a régió gasztronómiai különlegességeivel. Köszönet érte vendéglátóinknak!

Mószáros Mihály, Vranovics Károly Agro Legato Kft.

A TEJTERMELÉS TECHNIKAI KÉRDÉSEI

ICAR tanácskozás Nyitrán

A gazdasági haszonállatok termelésellenőrzését végző szervezet, szakmai körökben közismerten az ICAR (International Committee for Animal Recording) április 26-28. között Nyitrán, az Állattenyésztési Kutatóintézetben rendezte meg soros, sorrendben a tizedik technikai konferenciáját. A rendezvényen 24 országból 220 szakember vett részt. Közel harminc előadás hangzott el, és húsz posztert tekintethettek meg az érdeklődők.

A program keretében a konferencia résztvevői meglátogattak egy közelmúltban privatizált, 1100 tejhasznú szarvasmarhát tartó gazdaságot. A bemutatott állomány 8400 literes laktációs termelésével a régió legjobb tenyésztete. Szlovák-tarkára alapozott, vöröstarka holstein-frízzel folytatott fajtaátalakító keresztezés harmadik-negyedik generációja. A technológia részben felújított, bár láthatóan sok-sok tartási és takarmányozási gonddal küszködnek a működtetők.

A kutatók és gyakorló szakemberek ez alkalommal a gépi fejés legújabb műszaki megoldásairól, azok ökonómiai, élettani és kórélettani összefüggéseiről számoltak be. A nemzetközileg rendkívül rangos eseményt számos, a fejéstechnikai és tejhigiéniai fejlesztésekben érdekelt vállalkozás támogatta, köztük a házákat képviselő Agro Legato Kft is.

Szinte valamennyi összefoglaló elemezte az élőmunka hatékonyságát, és a fejés során az emberi erőforrások kiválthatóságának kérdéseit. A robotfejés (automatic milking systems) különböző aspektusainak vizsgálata különösen élénk érdeklődést váltott ki a hallgatóság sorában. A módszer Európa azon országaiban terjed, ahol viszonylagosan alacsony az egy telepen fejt tehenek száma (60-80), és kellően tökeerős az ágazat. A legújabb összefoglalások szerint ma a világ 25 országában, 2500 farm alkalmaz robotfejést. Ezek 85 százaléka Észak-illetve Nyugat-Európában található. Hollandiában 1992-ben, Dániában 1998-ban használták először. Az elmúlt tíz évben Hollandiában terjedt el legnagyobb mértékben, ott ma

megközelítőleg 450 állományban fejnek robotfejőgéppel. Kanadában 80 berendezés működik. Az Amerikai Egyesült Államokban, ahol folyamatosan koncentrálódik a tejtermelésben is a töke, és ma már a nagyobb tehenlétszámú telepek jellemzőek, 16 telepen fejnek e módszerrel. A kiváló minőséggel és alacsony árakkal jelenlévő, a világ tejtermék piacát egyre inkább meghódító Ausztráliában és Új-Zélandon a legelőn alkalmazott mobil robotfejő változat nyer teret. A kutatások eredményei azt mutatják, hogy jól menedzselte állományban a tej beltartalmi értékei, illetve a minősítés alapjául szolgáló baktérium és szomatikus sejtszámok tekintetében nincs eltérés a hagyományos gépi fejés és a robotizált fejés között. A robotfejés során azonban a típusában, tögymorfológiában egységes és egészséges tehenállomány kialakítása, valamint a farmokon is alkalmazható műszerek és gyorsvizsgáló eljárások, mint a SNAP, BRT, MT-02, EKOMILK, stb. folyamatos alkalmazása elengedhetetlen feltétele a minőségi tejtermelésnek.

A Hannoveri Állatorvostudományi Egyetem professzora, Dr. Hamann, kü-

lönböző fejéstechnológiájú német tenyészetekben elemezte a tehenek tögyegészségi állapotát, a tejleadás intenzitását és az éves tejhozamot. Előadásában kiemelte a tehen tögyével közvetlenül érintkező műszaki és technológiai egységek fontosságát, a jó minőségű kehelygumik és a megbízható, kevés meghibásodással működő pulzátorok jelentőségét.

Dán kutatók, Dr. Rasmussen vezetésével hét különböző gyártmányú fejőberendezés, köztük négy fejőrobot (Galaxy Automatic, Lely Astronaut, DeLaval VSM, Gascoigne Melotte Automatic) energia fogyasztását és víz-felhasználását hasonlították össze. A fejési munka és a tej minősége, a fejésnek a tehen szervezetére gyakorolt hatása terén különbséget nem mutattak ki. A fejőrobotok megnövekedett energia és víz felhasználása azonban típusonként változóan, de mintegy 30-50 százalékkal magasabb költséget eredményezett a hagyományos házi fejés ugyanazon költségeihez képest. A fejőrobotok fokozottabb elterjedésének vélhetően a magas költséghányad a legnagyobb akadálya.

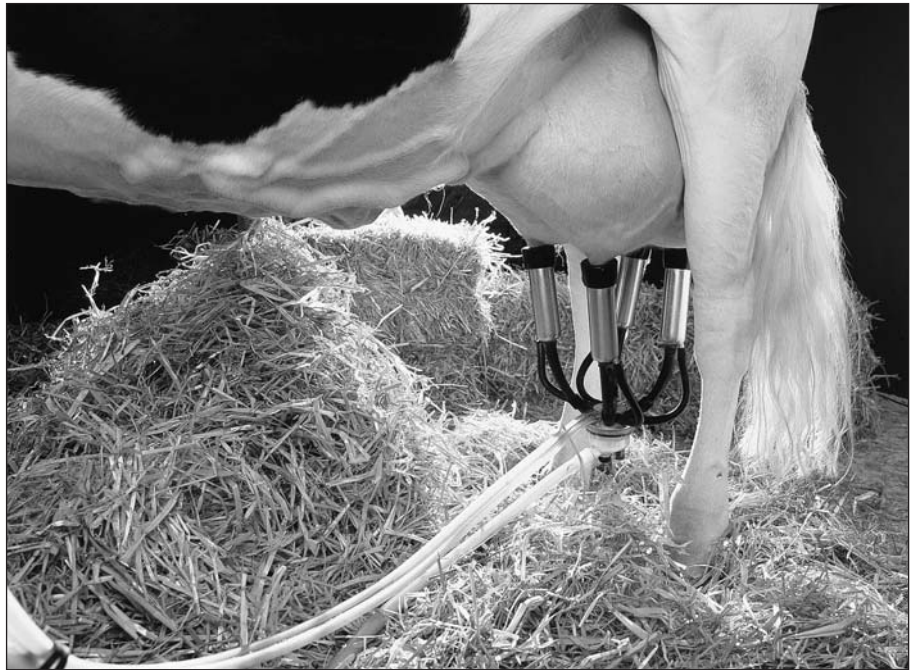
D.W. Ordolf egy braunschweigi hol-

stein-fríz állományban 15 tehén tejtermelését elemezte a teljes laktáció során. A tehenek tőgynegyedeiből kifejt első tejsugarakat tekintette mintaként. Összességében 2200 első tejsugarat vizsgált. Elemzése során a telepi körülmények között is könnyen kimutatható, gyakorlati szempontból fontos tejalkotók mennyiségi összefüggéseit kutatta, amelyeknek a feltárása segítheti a tőgyproblémás tehenek mielőbbi felismerést. A mintákban vizsgálta a szomatikus sejtszámot, az elektromos vezetőképességet, a tejsír, a tejfehérje valamint a tejcukor tartalmát. Korábbi kutatások megállapították (Schlimme és Buchheim, 1995), hogy a laktóz eredendően a tőgy mirigyes állományában képződik, mint a tej ozmotikus nyomását meghatározó egyik összetevő. Ha a tőgy mirigyszöveteit fertőzés éri, a tejcukor elválasztása megszűnik. Ásványi alkotók főként nátrium, és klór áramlanak a tejbe, s ezáltal a laktóz hiányából eredő élettani ozmotikus nyomáskülönbség kiegyenlítődik. A csökkenő tejcukor és megnövekvő ásványi elem koncentráció mellett megemelkedik a tej elektromos vezetőképessége. Mindkét jellemző gyakorlati körülmények között jól mérhető és felhasználható a gyors diagnosztikában.

K. Barth trenthorsti kutató karusszel fejőházban, naponta háromszor fejt 330 holstein-fríz tehén tőgynegyedenkénti tejmintáit analizálta, havi mintavételezés mellett. Megállapította, hogy a jobb elülső tőgynegyedből származó tejminták elektromos vezetőképessége szignifikánsan magasabb a többi negyedből származó mintáénál. A klinikai tőgygyulladások előfordulási gyakorisága pedig kétszeres a bal elülső negyedhez viszonyítva. További kutatásai során 2x5 kapacitású tandem fejőházban 120 tehén negyedenkénti tejmintáit vizsgálta. Megállapította, hogy a teheneknek 56 százaléka mindig ugyanazon oldali fejőállást választotta, s az elülső tőgynegyedek közül a hosszú tejtömlő felőli oldalon, valószínűsíthetően a megcsavarodásból adódóan, szignifikánsan magasabb a tőgygyulladás előfordulása.

D. Nosal 59 svájci fejőházban elemezte a hang és vibrációs hatásokat. Valamennyi farm adatainak statisztikai értékelése után arra a következtetésre jutott, hogy a 0,3m/s² vibrációs érték felett ti-

zenkétszer magasabb a sejtszám növekedésre gyakorolt környezeti hatás, mint a korábban kritikusnak vélt 72dB zaj esetében volt. A fejési technológiában igazán tehát nem a zaj, hanem inkább a rezgés a károsító tényező.

A konferencia előadásain valamennyi előadó és véleményalkotó szakember hangsúlyozta napjaink piaci kihívásait. A ma fogyasztója biztonságos, jó minőségű és megfizethető termékeket vár a tejágazattól. A tejtermékek világpiacán megfigyelhető kontinentális átrendeződések

nem kedveznek a viszonylagosan drágán termelő európai országoknak.

A kétségtelenül drága teljes fejési automatizációra törekvő fejlesztések mellett szerte a világban megindult az egyszerűsítésre, költségtakarékosságra irányuló folyamat is. A folyadéktej valamint a vaj és sovány tejpor ára a világkereskedelemben stagnál, vagy hosszú távon inkább lefelé tendál. A versenyképességre irányuló törekvés így óhatatlanul magával vonja az olcsóbb, költségtakarékosabb gyakorlati megoldásokat.

Dr. Szmodits Tibor, nyugalmazott miniszteriumi főtanácsos

EMLÉKEZÉSEK

"Alpokt 1 DØlre" (Szvit)
/ Ernst Fischer /

5. OLASZORSZÁG

Bánatos őszi eső kopog a szobám ablakán. Közben az éter hullámain keresztül Fischer jókedvre hangoló vidám dallamai Itália kék egére, a tenger lágy hullámaira, a hófedte hegycsúcsokra emlékeztetnek. Egyben felidézem olaszországi útjaim szép emlékeit. Az idő kerekét az 1960-1980-as évekre visszaforgatom és emlékeim gazdag tárából néhányat közreadok.

A statisztika szerint az ország területe 300 ezer km², ahol 50 millió lakos él. A művelt terület 53%-a szántó, kert szőlő, 17%-a pedig rét és legelő. Legtermékenyebb a Pó-síkság, ahol belterjes művelést folytatnak. A birtokok többsége 5-10 ha között van, mind több kisgazdaság a szövetkezésben látja a versenyképes fennmaradás útját.

Az ország állatsűrűsége viszonylag ritka, szarvasmarha állománya állományuk 1959-ben 9 millió volt, míg juhból és kecskéből 10 milliót tartottak. A nagyüzemek telepei korszerűek, sok helyen a kötetlen tartás mellett döntöttek.

Szarvasmarhából gazdag a fajtaválaszték, ebből azonban az 50% vérhányadot meghaladó hegyitarka csak 8,3%, amit 3500 gazdaságban tartanak, átlag 11 tehénnel. Tenyésztési irány 50-50% tejhús. Hazai szemmel nézve zömmel nagyramájú - régi szimentálira emlékeztető - tehenek a termelés közel 4000 kg tej, míg az alpesi területen élők kisebb testűek, évi 3500 kg tejet termelnek (1988. évi adatok). A koraellés fokozására törekednek.

Olaszországgal a szarvasmarha tenyésztésben igen jó külkereskedelmi kapcsolataink voltak. Főleg hízóalapanyagot, vagy hizlalt állatokat vásároltak, később a "carne bianca" (fehérhúsú, regenerált tejporral hizlalt borjak) is keresettek voltak.

Több alkalommal is eljutottam Olasz-

országba, de közülük kettő számomra különösen emlékezetes marad.

A) Az Európai Tarkamarhatenyésztők Szövetsége 1966-ban Páduában rendezte közgyűlését, amin Guba S. és Németh L. társaságában hazánkat képviseltük. Átutazóban megtekintettük Velence néhány nevezetességét. (Szt. Márk teret, a Dómot, a Dodge palotát, a Canale Grandet, a Sőhajok hídját, a Rialtot...stb. Paduába érkezve kényelmes autóbuszok vittek Abano-Terme-be (15 km.), ahol a jeles fürdőváros minden kényelemmel ellátott hoteljeibe elhelyezték a vendégeket. Maga a kongresszus ősi (1552) egyetem székhelyén, a városháza dísztermében volt. Az egyébként jól szervezett, kitűnő előadásokkal tarkított kongresszus számunkra kellemetlen epizódja volt, hogy az olasz tudósok, vezető állattenyésztők és gyakorlati szakemberek között a fajta sorsát érintő kérdésekben a nemzetközi társaság jelenlétében méltatlan, parázs vita alakult ki. Bizonyítva azt, hogy a szakmai véleményeltérés sokszor nagyobb érzelmi hullámokat kelt, mint akár a "szerelmi féltés". Ilyen volt például hazánkban a 70-es évek "fajtavitája" is. Páduában lévén tisztelegtünk Szt. Antal bazilikájában is, melynek sírkápolnájában megtekinthetők földi maradványai, amit számos helyen a világban ereklyeként tisztelnek.

A konferenciát követően főleg Lombardia, Veneto tartományokban jártunk, ahol jól szervezett állatbemutatókat, kiállításokat rendeztek a vendégek tiszteletére. Meglátogattunk jól működő tehenészeteket, kis-és középgazdaságokat, ipari jellegű, kötetlen tartású marhahizlaldákat. Néhány újabb tartási rendszerrel ismerkedhettünk, vagy azok korszerű gépészettségéről nyilatkozhattunk. A szakmai láttnivalókat színvonalas kultúrprogramokkal is kiegészítették.

B) Hegyitarka (Szimentáli) Tenyésztők 3. Világkongresszusa 1980. szeptemberé-

ben Velence-Grado-ban. A rangos meghívó több, 4-9 napos programot kínált. Engedje meg a Tisztelt Olvasó, hogy az értehetőség kedvéért pár személyes eseményt megemlítssek. Előző év októberében fiatalon, gyógyíthatatlan betegségben elhunyt szeretett állatorvosunk. A családapa korai halála bel-és külföldi barátain körében mély együttérzést váltott ki. Közülük nagyon jól esett Dr. Vinicio Depollo úrnak, a kongresszus szervezőjének megtisztelő meghívása, amellyel - feleségemmel együtt - a jeles esemény díszvendégeként invitált. A meghívást köszönettel elfogadtuk, de úgy döntöttünk, hogy hivatalos utunkat turistaként egy hetes római látogatással összekapcsoljuk. Római tartózkodásunk alatt a "Casa di Stephano" zárandokház viszonylag olcsó, de mégis kultúralt vendéglátását élveztük. Ott Róma és a Vatikán nevezetességeinek megtekintésére programajánlatot kaptunk, de mégis legnagyobb ajándéknak tartottuk II. János Pál pápa nyilvános audienciájára szóló belépőt. Ennek élménye vigaszt és lelki megnyugvást hozott.

Ezt követően a hivatalos meghívásnak megfelelően Velencébe, meglepetésünkre onnan a gondolák városa strandjának a Lido-nak elegáns hoteljeinek egyikeként tengerre nyíló rangos lakosztályában kipakolhattunk. Bár az "út porát" nem a hívogató, de mérgesen hullámzó, a meglehetősen hűvös tenger habjaiban moshattuk le, kárpótolt bennünket a szálló hatalmas parkjában található, temperált vízü úszómedencék csillogó vizeitükre.

A szálló lakóit a fürge "vaporetók" 15 perc alatt Velence szívébe tetszés szerint szállították, és a Szt. Márk térről kedvük szerint visszahozták.

A kongresszus szeptember 15-én kezdődött. A hölgyeknek ez alatt a gazdag programok választéka (Murano, Torcello...) jó kikapcsolódást kínált. A közös ünnepi ebédet követően a résztvevők jeles szakemberek előadásait hallgathat-

ták, azt követően az aktuális kérdésekről vita és zárószó következett. A "hivatalos magyar delegáltak" (Csányi L. és Mészáros Gy.) közül különösen nagy érdeklődésre tartott számot és sikert aratott Dr. Mészáros Gyula angol nyelvű szabad előadása, ami engem is jogos büszkeséggel töltött el.

A rendezőség gazdag kultúrprogramokkal, tenyészállat kiállításokkal, tenyészetek bemutatásával gondoskodott arról, hogy a résztvevők meglepedéssel távozzanak.

Hivatalos programunk Grado-ban végződött. A régi, lagúnákkal szabdaltnak híres fürdőhely bájos varázsa annyira megigézett bennünket, hogy feleségemmel együtt úgy határoztunk, hogy most

már turistaként pár napot ott töltünk.

A régi város elődjét Aquellát még a rómaiak alapították. Történelmi emlékei közül a legfontosabb a XI. században épült templom, amit a XIV. században gótikus stílusban átalakítottak. Az eredeti templom freskói, mozaikjai és annak maradványai fejlett művészetről tanúskodnak. A dómtól délre a feltárt római katonatemetőt találjuk, ahonnan a 700 méterre levő, ciprusokkal szegélyezett úton eljuthatunk a hajdani római kikötőhöz. A 11 km-re fekvő, romjaiban is ékes város megtekintése érdemes volt.

Vissza Grado-ba a kirándulás fáradalmait a lágy, homokos, 2 km hosszú strandon pihentük ki.

A partról, közel fél km-es hidakon át

a tengerben lévő hatalmas stégekhez juthatunk, ahonnan az ott már 2-4 m mély, ragyogóan tiszta, 20 fokos tengerbe merülhet az úzás kedvelője.

Másnap reggel szürke felhők ostromolták az eget, és haragos hullámok ostromolták a partot. Mondták az ott lakók, hogy vége a szép időnek. Így mi is Trieszten át hazatértünk.

Utunk az együttérzés és hála jegyében öreg Depolló barátunknak köszönhető. A szakmai és kulturális természeti élmények feldolgozása még ma is tart. Közben a zenének is vége, de az Alpoktól délre dallamai felejthetetlen utunkra emlékeztetnek.

-Ja! És közben az eső is elállt, hiszen a "vonuló felhők felett is kék az ég!"

KIEMELT PÁRTOLÓ TAGJAINK

ALLTECH HUNGARY Kft.

1107 Budapest, Szállás u. 5.

HUNLAND TRADE Kft.

2347 Bugyi, Ráda puszta

SANO MAGYARORSZÁGI Kft.

8000 Székesfehérvár, Gugásvölgyi u. 15.

TAURINA-KANIZSA Kft.

8800 Nagykánizsa, Szent Flórián tér 18.

PÁRTOLÓ TAGJAINK

AGRO-LEGATO Kft.

1134 Budapest, Lőportár u. 16.

ALFA-NATURA Kft.

4400 Nyíregyháza, Új u. 7.

BENTLEY Magyarország/Eg Kft.

2040 Budaörs, Puskás Tivadar u. 4.

BOVIMARKET Kft.

1033 Budapest, Vörösvári u. 97.

D LI-FARM Kft.

6712 Szeged, Kettőshatári u. 6.

DUNA-B R Kft.

6320 Solt, Kossuth u. 65.

FORGALMAZHATÓ MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK ÁRJEGYZÉKE

érvényes: 2005. augusztus 1-től

ISO9001

DNV

tanúsított cég

Név	megb. %	Tej kg	Zsír kg	Feh. kg	Zsír %	Feh. %	megb. %	Ráma	Izm.	Testal.	Tőgy	Szom. sejt.	megb. %	Hús TÉ	SV %	KTI	Ár + ÁFA
IBIS	92	1107	37	33	0,14	-0,10	71	94	54	90	90	123				137	3100
ICEBERG	91	784	30	20	0,03	-0,14	75	122	70	85	105	90				125	2800
NOVÁK HODSCHA	87	510	18	13	0,05	-0,10	68	110	85	103	118	93	52	81		116	1600
NÉMET HOLD p												94	3	101	103		1600
BONYHÁDI PÁLINKÁS ZITAT	88	876	32	22	0,06	-0,16	73	109	89	105	115	83	62	89		127	2500
TEVELI PARITYTA HALLING	84	762	26	16	0,09	-0,20	67	103	102	102	95	96	50	102		122	2400
BONYHÁDI REX HALLING	85	269	15	13	0,09	0,08	75	124	107	110	130	67	55	96		113	1600
BONYHÁDI RAJNA APRIL	81	600	25	24	0,02	0,07	58	101	82	103	109	104	22	94		124	2200
TEVELI REGŐS HALLER	84	342	24	14	0,22	0,05	69	99	92	94	114	100	43	107		116	1600
MINDSZENTI REFRÉN ZITAT	83	782	30	31	0,03	0,08	64	109	94	115	107	112	51	95		131	2400
TEVELI RÓKUS HAXEN	70	393	10	13	0,12	-0,01	53	108	110	96	118	77	28	100		113	1600
BONYHÁDI REZSŐ HORWEIN	83	741	20	22	0,19	-0,07	61	110	100	101	117	76	52	101		124	2400
KOCSÉRI RÁBA HILLMANN p													40	94	104		1600
JÁKI RÁCZ HORWEIN	83	108	3	1	0,03	-0,06	64	104	116	103	132	55				102	1600
BONYHÁDI RETTENETES RENGÉR	83	689	21	21	0,13	-0,05	64	130	88	105	103	110	52	105	86	123	2500
BONYHÁDI SVÁB RENGÉR	75	357	12	14	0,05	0,04	56	121	101	96	112	86				114	1800
KOCSÉRI SÁS MALF	76	769	35	24	0,08	-0,05	59	120	100	94	115	103	50	106		128	3000
TEVELI SEPI STRAHLIST	70	443	24	17	0,13	0,04	50	111	105	110	111	74	44	103		119	2200
HAJDÚSÁGI SIMA HUSBERG	72	582	20	21	0,07	0,02	54	124	111	103	91	64	47	106		121	2300
BONYHÁDI SZERENÁD MALF	71	417	16	13	0,01	-0,03	51	122	100	97	111	87	50	107		114	2400
BONYHÁDI SZÍNVONALAS HUSBERG	81	433	17	15	0,01	0,00	63	116	113	109	109	74				116	2600
MÉNESBIRTOK TARKA PROFIL	76	52	4	6	0,04	0,10	61	114	103	100	97	106	67	108	107	104	1900
TEVELI TAKAROS HEXSTERN	77	459	24	19	0,12	0,07	57	111	90	108	109	70	68	110		120	2300
TEVELI TRIÓ JOGOS	78	639	36	28	0,21	0,12	62	105	92	97	100	65	64	102		130	1800
BONYHÁDI TAKARÉKOS STARK	69	558	21	22	0,03	0,06	50	101	94	105	100	90	65	92		122	2000
JÁKI TEKERGŐ HUSALDO	77	1080	42	30	0,02	-0,13	60	108	86	93	103	78	68	101		136	2500
KOCSÉRI TAVAS HILLER p													54	108	97		1800
KOCSÉRI TOTEM PEREC p													30	111	110		1900
BONYHÁDI VIDÁM HUSALDO	74	834	27	25	0,12	-0,07	57	111	94	91	118	66	64	115		128	2500
BONYHÁDI VARÁZS SPIRO	72	493	14	19	0,12	0,04	59	110	98	102	104	69	70	92		118	2000
MÉNESBIRTOK VIHAR SPIRO	74	885	32	24	0,07	-0,13	57	118	95	103	108	81	64	105		129	2000
BONYHÁDI VALLOMÁS LEHEL	72	1092	30	27	0,25	-0,20	46	108	87	96	108	92	49	123		132	3000
MÉNESBIRTOK VÁGY HUSALDO	60	1034	27	29	0,27	-0,12	41	106	103	93	104	73	69	75	104	132	3000
NYÓGÉRI VÁSOTT LEJTŐS													62	98	108		1600

Megjegyzés: p - szarvatlan